

Lagomeal

**Εναλλακτικός τρόπος αξιοποίησης των αλλόχθονων ιχθύων
του γένους *Lagocerhalus*. Παραγωγή ιχθυάλευρου για
χρήση στη διατροφή Μεσογειακών εκτρεφόμενων ειδών
θαλασσοκαλλιέργειας (MIS 5067491)**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ & ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014 - 2020

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014-2020»

Εναλλακτικός τρόπος αξιοποίησης των αλλόχθονων ιχθύων του γένους *Lagocerphalus*. Παραγωγή ιχθυαλεύρου, για χρήση στη διατροφή Μεσογειακών εκτρεφόμενων ειδών θαλασσοκαλλιέργειας

ΣΥΜΠΡΑΤΟΝΤΕΣ ΦΟΡΕΙΣ

Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών
Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών – Δημόκριτος
ΥΠΕΡΓΟΛΑΒΟΣ
ΝΑΥΣ Ε.Π.Ε.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Έναρξη: 27/11/2020

Λήξη: 26/05/2023 **30/11/2023**

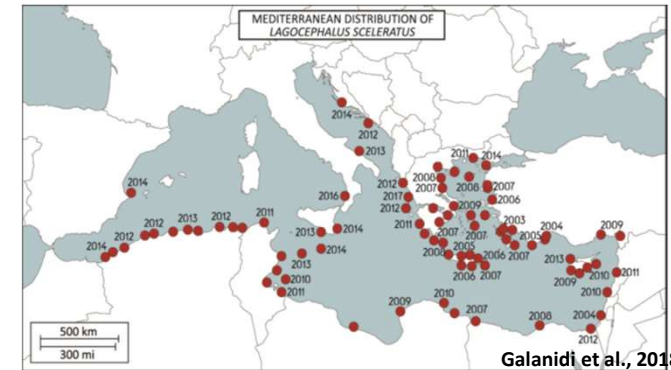
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ & ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ 2014 - 2020
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ 2014-2020»

γιατί τον λαγοκέφαλο...

- ευρεία εξάπλωση σε όλη τη Μεσόγειο
- άφθονο στην Ελλάδα
  - Κρήτη & Ρόδος $\Rightarrow$ παράκτια αλιεία
    - ποσότητες >50% του συνολικού αλιεύματος
    - έως 235kg/km²
- απαγορεύεται η εμπορεία του για ανθρώπινη κατανάλωση
- καταστροφές στα εργαλεία
- μείωση στα αλιεύματα λόγω θήρευσης από το λαγοκέφαλο
- αύξηση του χρόνου που απαιτείται για το ξεψάρισμα ή/και την επισκευή των εργαλείων

πηγή: ELNAIS (Μάιος 2023)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ & ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ 2014 - 2020

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ 2014-2020»

ΕΠΙΛΟΓΗ 2014-2020

γιατί ιχθυάλευρο...

- Ιχθυοκαλλιέργεια στην Ελλάδα είναι από τις σημαντικότερες παραγωγικές δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα
- Αύξηση προϊόντων υδατοκαλλιέργειας $\Rightarrow$ αύξηση της ζήτησης ιχθυοτροφών (άρα και ιχθυαλεύρων)
- **Εισάγουμε ιχθυάλευρο** περίπου 50.000 τόνους αξίας 70.000.000 ευρώ ετησίως!

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ & ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014 - 2020

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014-2020»

γιατί ιχθυάλευρο...

Η δυνατότητα παραγωγής σε τοπικό επίπεδο ιχθυαλεύρου με σταθερή σύσταση, υψηλή διατροφική αξία και ανταγωνιστική τιμή θα έχει πολλαπλά οφέλη στην αλιεία, την ιχθυοκαλλιέργεια και το περιβάλλον

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

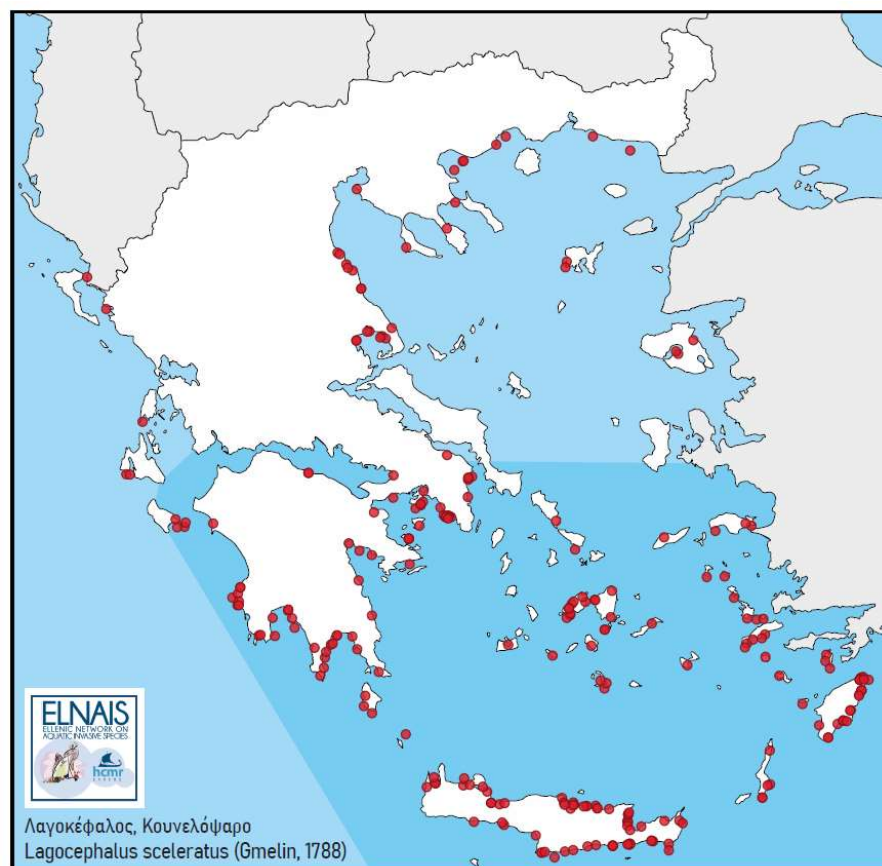
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ & ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014 - 2020

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014-2020»

ΠΕ1 Κατάρτιση Μελέτης Σκοπιμότητας - Βιωσιμότητας μονάδων παραγωγής ιχθυαλεύρου από λαγοκέφαλο, Μελέτης Ανάλυσης Κόστους Οφέλους

ερωτηματολόγια

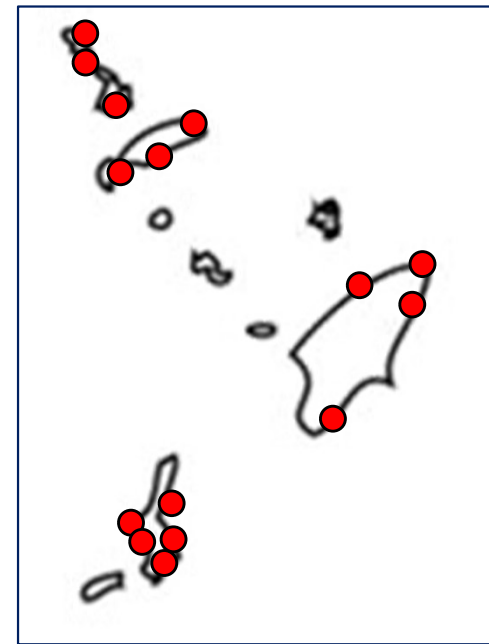
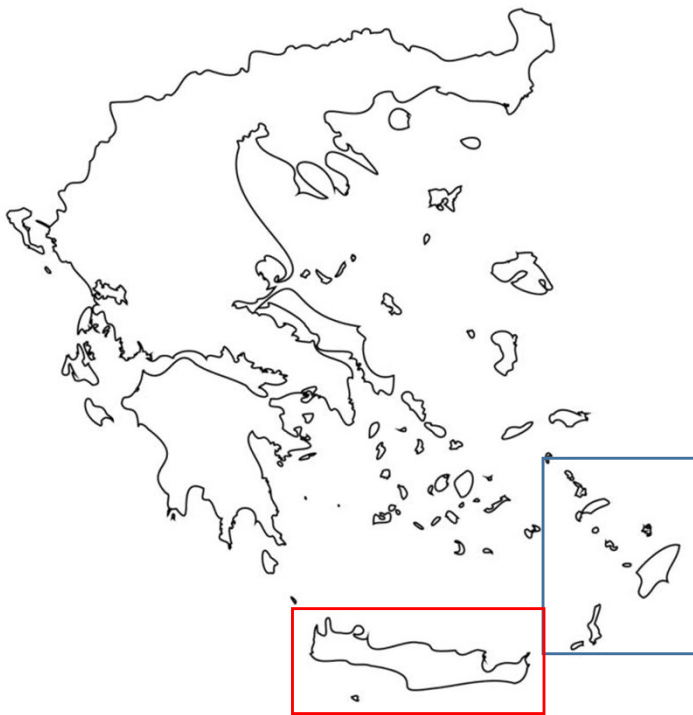
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ & ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ 2014 - 2020

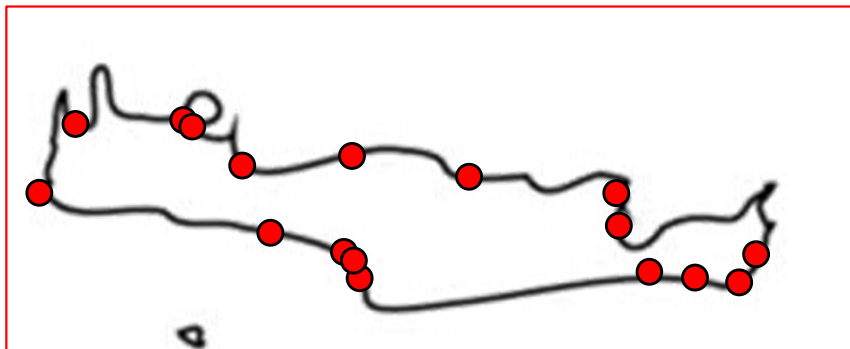
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ 2014-2020»

167 συνεντεύξεις

27 απαντήσεις
από Τμ. Αλείας &
Κτηνιατρικής

στόχος των ερωτηματολογίων

- η αποτύπωση των απόψεων για
  - τις επιπτώσεις του είδους στο περιβάλλον και την αλιεία
  - τις απόψεις για την μετατροπή του είδους σε ιχθυάλευρο
  - την επιθυμία συμμετοχής στο εγχείρημα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ & ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014 - 2020

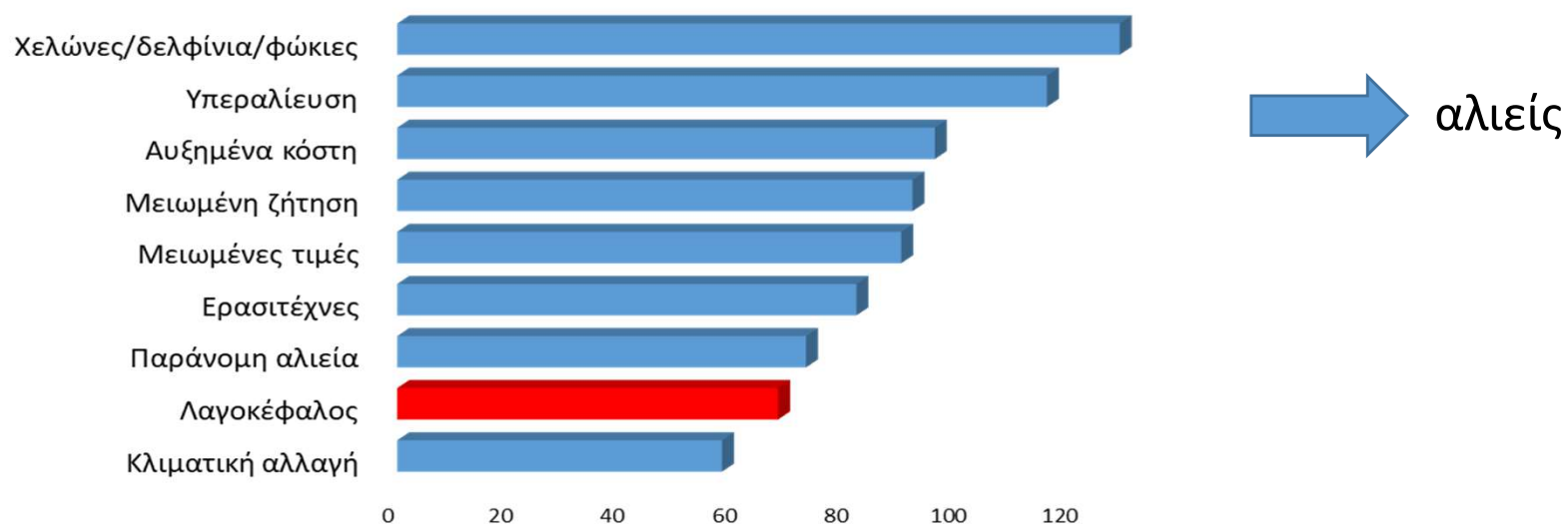
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Επηρεασμένο Πρόγραμμα «ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014-2020»

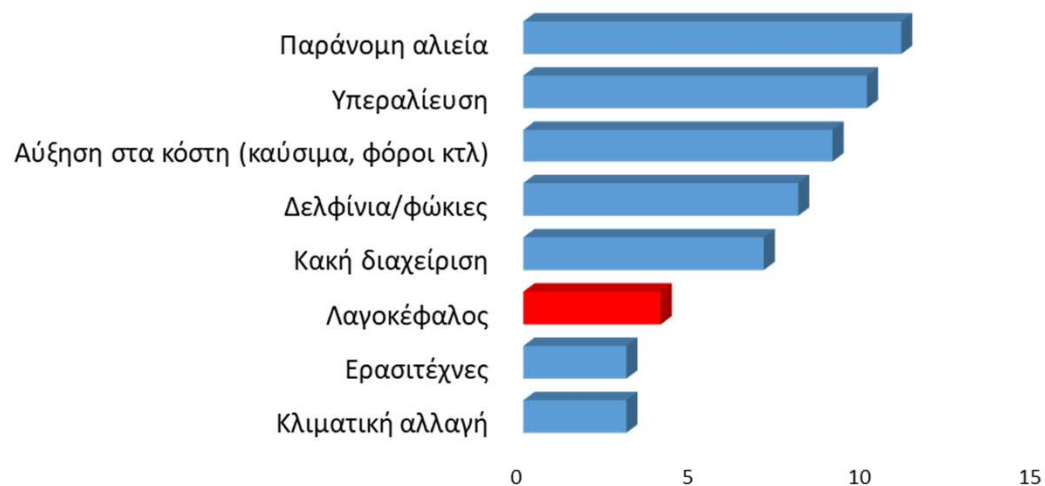

κύριες αιτίες μείωσης εισοδήματος

φορείς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ & ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014-2020

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

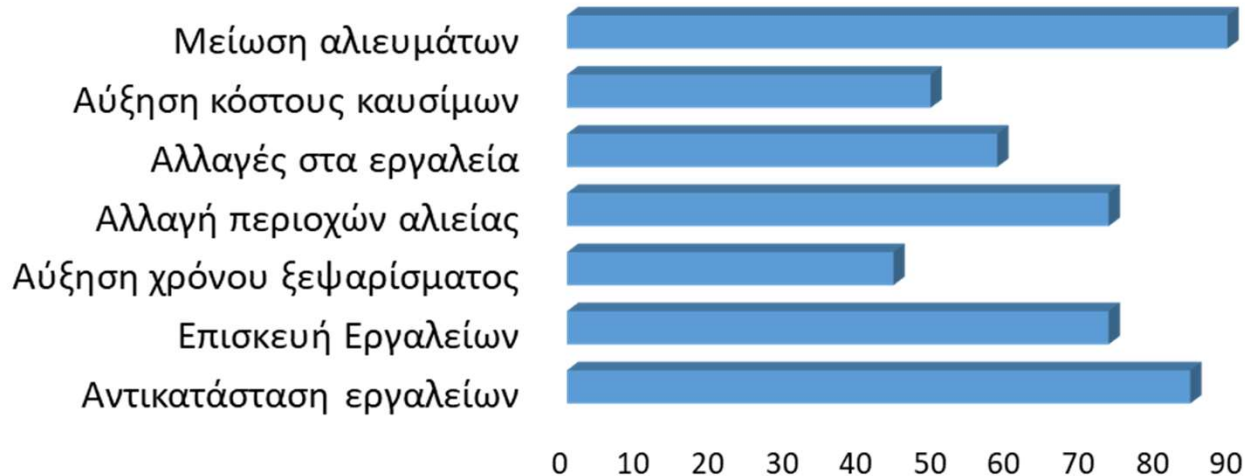
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014-2020»

ΕΠΙΛΟΓΗ 2014-2020

επίδραση λαγοκέφαλου στην αλιεία

Οι αποζημιώσεις για τις καταστροφές των εργαλείων από το λαγοκέφαλο είναι **ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ** για να μπορέσουν να συνεχίσουν να δουλεύουν και να επιβιώσουν από το επάγγελμά τους οι αλιείς

οι ζημιές....

- υπάρχει μεγάλη απώλεια εισοδήματος
- ύψος κόστους των ζημιών ποικίλει ανάλογα το εργαλείο και την περιοχή
- μέσο **κόστος από τις ζημιές** $\Rightarrow$ **5200 €** – σε αυτό ΔΕΝ περιλαμβάνεται η απώλεια εισοδήματος λόγω μειωμένου αλιεύματος ή κόστος απώλειας δολωμάτων, και εργατοημερών (μέρες στη θάλασσα)
- παρατηρούνται επιπτώσεις και στο περιβάλλον!! Ο λαγοκέφαλος θηρεύει είδη με μεγάλη εμπορική αξία, ειδικά χταπόδια, μπαρμπούνια, κλπ

πρόθεση συμμετοχής....

- οι περισσότεροι αλιείς είναι ΘΕΤΙΚΟΙ να ψαρεύουν στοχευμένα τον λαγοκέφαλο
- θα κατασκεύαζαν και ειδικά εργαλεία
- μέση τιμή πώλησης 4.20 €/kg
  - κάποιοι θα το έκαναν χωρίς αμοιβή (0 €/kg)
  - λίγοι ζήτησαν ίσαμε 10 €/kg
  - περισσότεροι είναι ικανοποιημένοι γύρω στα 3,5 €/kg
- η **μονάδα επεξεργασίας** να είναι υπεύθυνη για την παραλαβή των ψαριών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ & ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014 - 2020

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΣ 2014-2020»

ΠΕ2 Παραγωγή ιχθυάλευρου σε μικρή κλίμακα

Συλλογή ατόμων λαγοκέφαλου σε διαφορετικές χρονικές περιόδους

Μικρής κλίμακας παραγωγή ιχθυαλεύρου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ & ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ 2014 - 2020

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ 2014-2020»

ΕΠΙΛΟΓΗ 2014-2020

ΠΕ2 Παραγωγή ιχθυάλευρου σε μικρή κλίμακα

Θέρμανση → Συμπύεση → Ξήρανση → Άλεση

ΠΕ3 Απενεργοποίηση τοξίνης με θέρμανση

θέρμανση σε κλίβανο ξήρανσης

Θερμοκρασία (°C)	Χρόνος επεξεργασίας
160	20 min
160	40 min
180-218	5min
210	10 min
200-248	1 min
256	20 sec
258-260	30 sec
260	10 sec
260	1 min
255-273	2 min
300	30 sec
300	1 min
400	30 sec
440	10 sec
510	10 sec
210	10 min

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ & ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ 2014 - 2020

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ

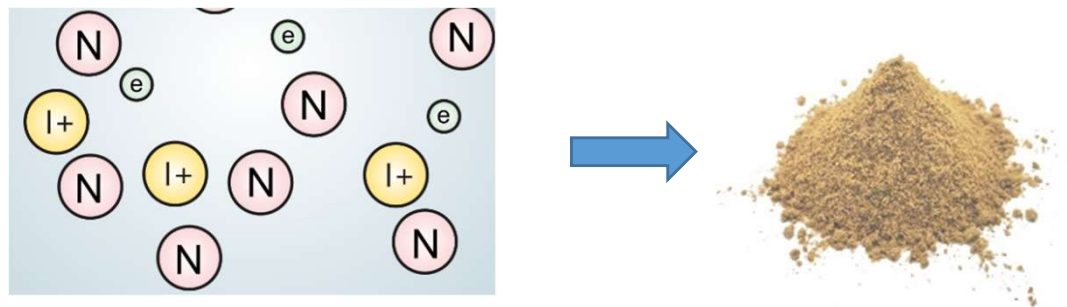
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ 2014-2020»

ΠΕ3 Απενεργοποίηση με τεχνολογία ψυχρού πλάσματος

μπορεί να επηρεάσει ένα στερεό δείγμα μέσω

- των δραστικών συστατικών που παράγονται στο πλάσμα
- της UV ακτινοβολίας που παράγεται στο πλάσμα
- της φόρτισης της επιφάνειας του δείγματος
- της θερμότητας που παράγεται στο πλάσμα (100°C)

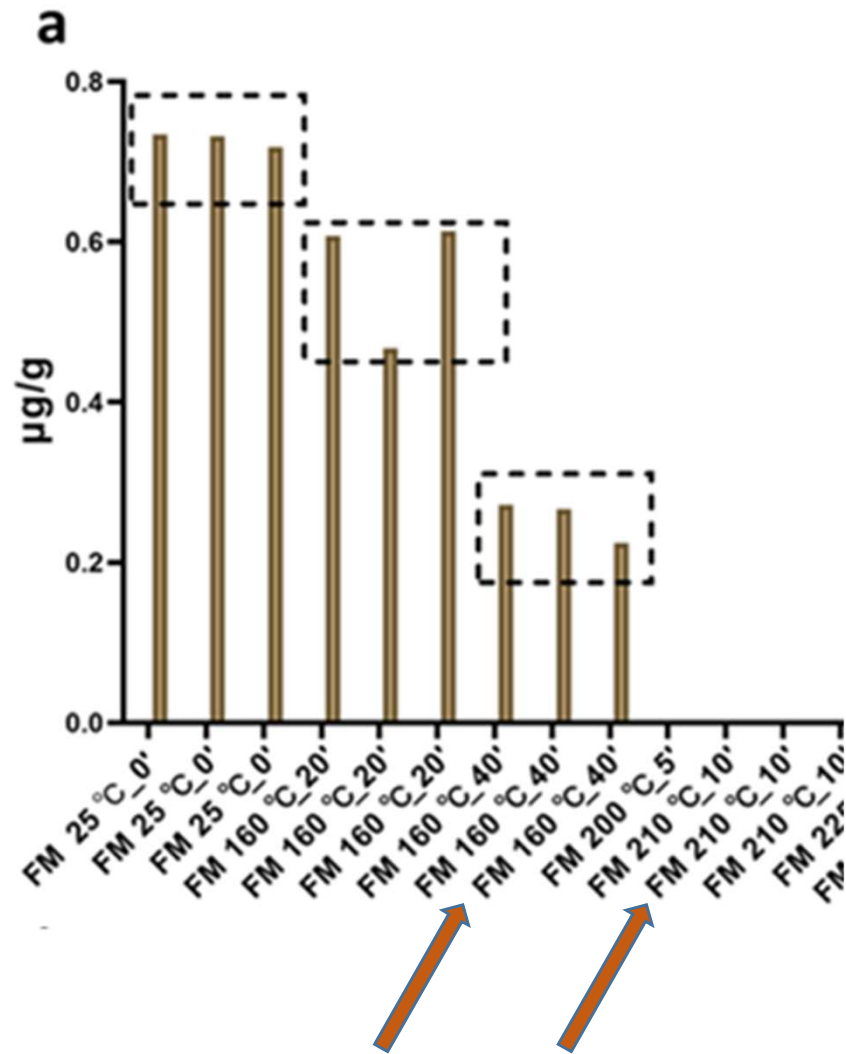
δεν απενεργοποιήθηκε η τοξίνη

ΠΕ3 Απενεργοποίηση τοξίνης με θέρμανση

Αποτελέσματα

ΠΕ4 Αξιολόγηση της διατροφικής αξίας σε τροφές λαβρακιού

Παραγωγή ιχθυοτροφών με ιχθυάλευρο
από λαγοκέφαλο και εκτροφή σε
εργαστηριακή κλίμακα

ΠΕ4 Αξιολόγηση της διατροφικής αξίας σε τροφές λαβρακιού

Λαβράκι για 16 εβδομάδες εκτίμηση παραμέτρων όπως:

- ρυθμός αύξησης βάρους
- αξιοποίηση της τροφής και θρεπτικών
- σύσταση σώματος

ΠΕ4 Αξιολόγηση της διατροφικής αξίας σε τροφές λαβρακιού

UnP-LM: Unprocessed

HT-LM: High temperature 210°C/5'

LT-LM: Low temperature: 160°C/40'

Formulation of experimental diets (%)

	Control	UnP-LM	HT-LM	LT-LM	Combo
Fishmeal conventional	30	-	-	-	15
LM Unprocessed	-	30	-	-	-
LM High temp	-	-	30	-	-
LM Low temp	-	-	-	30	15
Wheat meal	10.9	10.9	10.9	10.9	10.9
Corn gluten	19	19	19	19	19
Soybean Concentrate	17	17	17	17	17
Soybean meal	9	9	9	9	9
Fish Oil	13	13	13	13	13
Monocalcium phosphate	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
Mineral & Vitamin	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
Lysine	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Methionine	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1

ΠΕ4 Αξιολόγηση της διατροφικής αξίας σε τροφές λαβρακιού

	Control	UnP-LM	HT-LM	LT-LM	Combo
Τελικό Βάρος	103.3±4.3 ^{ab}	111.8±2.4 ^a	98.5±4.4 ^b	98.9±3.0 ^b	106.1±5.9 ^{ab}
SGR	0.94±0.04 ^{ab}	1.00±0.05 ^a	0.89±0.04 ^{ab}	0.87±0.05 ^b	0.92±0.05 ^{ab}
Κατανάλωση τροφής	1.22±0.10	1.17±0.09	1.31±0.03	1.29±0.01	1.24±0.01
FCR	1.45±0.16 ^{ab}	1.32±0.11 ^a	1.64±0.02 ^b	1.65±0.10 ^b	1.53±0.08 ^{ab}
Θνησιμότητες (%)	0	0	0	0	0
TTX	nd	nd	nd	nd	nd

SGR: % αύξηση βάρους/ημέρα

Κατανάλωση τροφή: % βάρους/ημέρα

FCR: Σύνολο τροφής/αύξηση βάρους

ΠΕ5 Διάχυση αποτελεσμάτων

Επικοινωνία της πορείας και αποτελεσμάτων του έργου στη παραγωγική και επιστημονική κοινότητα

<https://lagomeal.gr/>

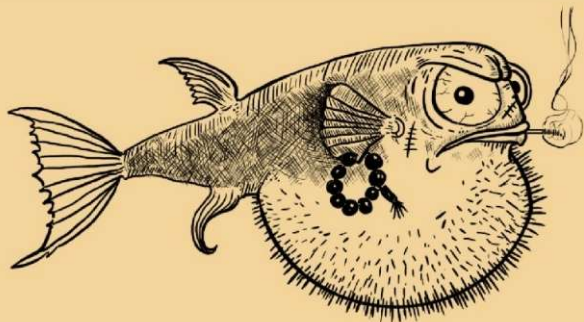
η ομάδα μας...

ευχαριστούμε για την προσοχή σας ....

WANTED

★ DEAD OR ALIVE ★

For LagoMeal